

Jeremy Clarkson

A full-body portrait of Jeremy Clarkson. He is wearing a black suit jacket over a white button-down shirt. He has a pair of glasses balanced on the tip of his nose, with the temples of the glasses resting in his mouth. He is looking directly at the camera with a neutral expression. His right hand is raised, palm facing forward, in a questioning or explanatory gesture. The background is a light-colored wall with abstract, colorful streaks of light in shades of orange, yellow, and blue, suggesting motion or speed.

**Fakt chci
tak moc?**

ARGO

Fakt chci tak moc?

JEREMY CLARKSON

Fakt chci tak moc?

Přeložil Martin Urban

ARGO 2016

Věnováno Caro, s vřelou vzpomínkou

Czech edition © Argo, 2016
Is It Really Too Much To Ask?
Copyright © Jeremy Clarkson 2013
Translation © Martin Urban, 2016

ISBN 978-257-80-1819-3 (váz.)
ISBN 978-257-80-1888-9 (e-kniha)

Na útěku před sopečným popelem

Na čtvrtek jsem nocoval na hradě Colditz a pak zamířil do Polska, jen abych zjistil, že se nemůžu letecky vrátit do Anglie, jelikož celý sever Evropy halí mračno popela husté tak, že ohrožuje proudová letadla. Nějakou záhadou ale nebylo natolik husté, aby ho bylo vidět.

Zbýval Brusel. To by mohlo vyjít. Vzali bychom to stoosmdesátkou po autobahnu bez omezení rychlosti do Berlína, letecky do Belgie a pak rychlíkem Eurostar do Londýna.

Nicméně se ukázalo, že plán je to docela smělý, protože jediné auto, jaké jsme dokázali sehnat, byla rachotina od Volkswagenu s maximálkou 4 km/h. Takže přes Prahu. Ta byla blíž. Jo. Vyrazíme odtamtud.

Smůla byla, že seznam obcí v naší mapě neříkal, ve které zemi se nacházejí. Když tedy na ukazateli stálo Lückendorf, měl jsem ho hledat pod Německem, Polskem nebo Českou republikou? Jak se to město asi jmenuje na mapě? Pro Němce je to Lückendorf, ale Poláci mu můžou říkat úplně jinak. Je to podobné, jako když Indové Bombaj nazývají Bombaj. Ale BBC tvrději lpí na názvu Mumbai.

Když jsem dospěl k názoru, že Lückendorf ve skutečnosti neexistuje, minuli jsme ukazatel s nápisem Bogatynia a ta podle všeho taky neexistuje. Kvůli tomuto zmatku jsme se brzy ocitli na příjezdové cestě ke statku zahrazené traktorem, který podle všeho nabíral z pole bláto, jen aby ho pak trousil po silnici. To nám dodalo odvahy, jelikož takové počínání je velmi neněmecké, a v Polsku jsme nejspíš taky nebyli, protože všichni Poláci mi zrovna v tu dobu předělávali koupelnu. Tudíž jsme se museli nacházet někde poblíž Prahy, kterou BBC nazývá jinak. Neměla by to dělat.

Odhad byl správný a chvíli se zdálo, že máme po starostech. Opak byl pravdou. Sopečný mrak se mezitím rozprostřel nad Belgií a bruselské letiště přerušilo provoz. Nevadí, řekli jsme si. Vyrazíme do Paříže a vezmeme to vlakem odtamtud.

To jsme se přepočítali. Zjistili jsme, že vlaky Eurostar jsou bezdějně plné, přesto to mohlo klapnout. Do Paříže bychom letěli, tam si půjčili auto a s ním vyrazili domů. Hotovka.

Zašli jsme ten nápad oslavit pivem. Vypil jsem toho dost a přiznávám, že jsem pil s úmyslem neseďt tu poslední štreku za volantem. Piv jsem dal tolik, že mi banka jen tak pro legraci zablokovala kreditku. Zavolat tam a vyhrožovat, že jestli mi ji okamžitě neobnoví, navštívím je se sekýrou v ruce, nebylo možné. V telefonu mi došlo střelivo. Pak jsme taky zjistili, že náš let má mít přistání na letišti Charlese de Gaulla pět minut před plánovaným přerušením provozu. Jakékoli zpoždění by znamenalo katastrofu.

Lidi většinou bývají při nástupu do letadla slušní. Nevadí jim hodiny postávat v uličce a čekat, až se někomu podaří nacpat právě zakoupenou myčku nádobí do přihrádky nad sedačkou. Tentokrát šla ale trpělivost stranou, a někdo si to odskákal. Jenže právě díky násilí letadlo odstartovalo na čas a přistálo těsně před uzavřením letiště.

Tou dobou už jsem byl opilý jak zákon káže. A zoufale jsem potřeboval čůrat. Ale ne zas tak moc, abych dokázal odhadnout vážnost situace už na letišti Charlese de Gaulla. Znáte tu scénu z Titaniku, když se má loď už už potopit? Tak hrozné to vůbec nebylo. Bylo to horší.

U výdejny zavazadel prosila nějaká hezká holka, jestli by ji někdo nehodil do Severního Jutska. V letištní hale škemrali byznysmeni o svezení do Amsterdamu. A pak tu byli taxikáři ze severní Afriky, kteří všem nabízeli s nevyzpytatelným výrazem ve tváři odvoz kamkoli. Pro tebe, kamaráde, za extra cenu.

Za zmínku stojí lidi ve frontách, kteří ukazovali a volali na zaměstnance letiště, jako kdyby za erupci mohli právě oni. To bylo dost zvláštní. Osobně jsem velkým příznivcem slovního i jiného napadání neužitečných členů personálu, který vám s ničím nepomůže. Ale pouhé pokřikování pořádek na planetě nezjedná.

Je to divné, že? Letiště byla uzavřená teprve šest hodin, a společnost už se začala hroutit. Ne že by mi to dělalo starosti, protože jsme urvali poslední volné auto z půjčovny a spěchali chytit půlnoční vlak z Calais. Na čůrání nebyl čas.

Někde u města Senlis už jsem měl měchýř přeplněný po okraj. U Lille byl tlak tak silný, že se obsah změnil v jantar. Už jste někdy čůrali z okénka jedoucího auta? Já jo. Podobalo se to oblázkům. Ale stálo to za to, protože ve tři ráno jsem už doma zalezl do vlastní postele. Pět zemí. Letadla. Vlaky a auta. Všechno jen proto, že si matička příroda krkla.

A vztyčila varovný prst, protože ze škály vulkanických erupcí (VEI) s hodnotami od jedné do osmi byl výbuch Eyjafjallajökull ohodnocený stupněm dva. Přesto to stačilo na přerušení provozu každického letiště v severní Evropě. A to jsou na Islandu mnohem větší sopky. Teoreticky by kvůli nim mohla jednou na celé roky zavřít všechna letiště světa.

Nezapomínejme, že erupce sopky St. Helens ve státě Washington v roce 1980 měla stupeň pět. Přestože šlo o pořádnou šupu, její dopad na letecká spojení byl pouze lokální.

Samozřejmě že se od té doby důraz na bezpečí změnil, ale stalo se tak zejména kvůli strachu, že někdo někoho zažaluje. Dokáže sopečný popel zapříčinit pád letadla? Z místa vzdáleného dva a půl tisíce kilometrů od sopky se to nezdá pravděpodobné, ale dokud budou existovat právníci, co se olizují nad představou vyhraného soudního sporu s někým, kdo nedokázal předejít pádu letadla, musí dispečeri letového provozu pokaždé stisknout velké červené tlačítko s nápisem STOP.

Vyhynutí člověka na této planetě nezpůsobí sopky. Budou to právníci placení z podílových odměn. To oni minulý týden zastavili Evropu. To kvůli nim se obyčejná cesta z Berlína do Londýna protáhla v celodenní štrapáci přes pět zemí, hrazenou z koncesionářských poplatků. A to se jim musí zatrhnout.

18. DUBNA, 2010

Pane Spocku, naučte mě ovládat můj nový hi-tech kvartýr

V dávných dobách bylo snadné zprovoznit televizi. Dozadu jste připojili kabel od antény a pak stačilo mlátit pěstí do bedny tak dlouho, dokud nepřestal běhat obraz. Časy se mění. Zkoušeli jste někdy zprovoznit moderní televizi? Je to nemožné. Ne, nehádejte se, nejde to. Musíte si na to přivést odborníka, a ani pak to nebude fungovat, protože netušíte, co zmáčknout na dálkovém ovladači. Právě teď koukám na věcičku určenou k ovládání televize u mě v kanceláři. Má dvaatřicet čudlíků včetně jednoho, který se jmenuje COMPO/(rgb 8).

Neví někdo, k čemu slouží? Já ne. Chápu, k čemu má být ten s označením POWER, televizi jím ale nezapnu. Podle mě ji nezapne žádný čudlík, a proto už je tři roky vypnutá. Upřímně řečeno, kdybych sledoval kouřové signály, čerstvé události bych se dozvěděl dřív.

Pak je tu svět mobilních telefonů. Tu a tam po mně manželka chce, abych zvedl její Malinu, ale nikdy se mi to nepovedlo dřív, než volající zavěsil. Podle mého to není nástroj určený ke komunikaci. Je to erotická hračka pro technofilky. Jakési šidítko pro nadšené uživatelky notebooků.

Nicméně můj život nabral dramatický obrat k horšímu, poté co jsem v Londýně převzal nový byt. Developer ho vybavil každičkou vymožeností, jaká se dá najít v každičkém časopise o technice. Což znamená, že nedokážu ovládat jedinou věc. Ani jedinou, slyšíte mě? Vůbec nic.

Vezměme si například takovou staromódní kratochvíli, jakou bývala příprava kávy. Mnoho let spočívala v naplnění konvice vodou a jejím uvaření. Dnes jsou ale konvice považovány za něco, co překází, takže mám byt vybavený hliníkovým panelem zasazeným do zdi. Měl bych do něj jen vsypat kávová zrnka, a voda se okamžitě začne vařit. Zní to skvěle, ale návod má 400 stran, a to pardon, jestli bych se tímhle měl prokousávat, chuť na kávu by vystřídala neodbytná touha po lahvi armaňaku.

Jenže kávovar je jen špičkou ledovce. Je tu i audio soustava, která mi do každého pokoje dokáže přenést signál kteréhokoli rádia na světě. Včera večer jsem si vybral sanfranciskou stanici, která vysílá klasický

rock, a užíval si nekončící proud písniček od kapely Supertramp, dokud se mi nezačalo chtít spát. To znamenalo audio sestavu vypnout, což byl – aspoň pro mě – nesplnitelný úkon.

Jindy byste stávkující elektroniku nejradši praštili pořádně kladivem a mrskli s ní o zem, což funguje zejména po buzení rádiem v hotelu, ale já v ruce držel dálkový ovladač. Uvědomil jsem si, že kdybych ho roztříštil na milion kousíčků, hudbu bych nevypnul. Chtěl jsem tedy hrozně moc najít tu správnou reprobednu, jenže bez úspěchu. Zbývalo tedy odletět do Kalifornie a tam budovu rozhlasové stanice podpálit.

Chvilku jsem to zvažoval, ale nakonec jsem usínil za tónů *The Logical Song* (*Logická píseň*). Ironii osudu jsem se nevyhнул ani ráno, když hráli písničku *Dreamer* (*Snivec*). Pak už ironii odzvonilo a má zuřivost dosáhla bodu varu. Protože audio sestava a rychlovarná konvice jsou jen částí příběhu.

Digestoř nad sporákem má sedmero nastavení. Proč? Co je špatného na „zapnout“ a „vypnout“? Nenapadá mě nic jiného, co potřebuje sedm nastavení ještě méně než digestoř.... Možná kardiostimulátor.

A ostatní věci? Nedokážu otevřít vrata garáže – samozřejmě dálkově ovládaná. Domácí telefon očividně není napojený na zvonek u vchodu do domu. V tom případě může být propojený s dispečinkem letového provozu na letišti Heathrow, a tudíž se k němu neodvažuju přiblížit.

Alarm? Ne. Televize? Ne. Modem? Bez šance. A sporák? Hmm, s jeho čudlíky byste možná mohli dálkově ovládat špionážní drony amerického vojenského letectva. Ale připravit si zabezpečená kolínka? Ani za milion let. Samozřejmě se mi nedaří kontaktovat toho chlápka, který to tady všechno instaloval, protože je v Aspenu. Lidi, co se živí instalací důmyslné elektroniky, jsou pokaždé v zatraceném Aspenu. Protože to jsou vždycky Američané.

V Las Vegas určitě navštěvují prezentace elektroniky, ze kterých jsou totálně na větvi, a pak zařízení odletí instalovat do Evropy, kde nikdo neví, jak ho ovládat. Vždyť jsme tu ještě nedávno používali padací mosty, krindapána! Potom si ti Amíci zmizí a výrobci zkrachují. Což znamená, že zůstanete v baráku vybaveném vším, a zároveň vůbec ničím.

V zoufalé snaze všechno vypnout jsem se vydal hledat krabici s pojistkami. Krabici s pojistkami? Podle amerických inženýrů existovaly ve viktoriánské době stejně jako koňské spřežení. Takže v mém novém bytě mám místo krabice s pojistkami rovnou celou

místnost s pojistkami. Není těžké ji najít, protože hučení obvodů je slyšet na třicet metrů daleko. Tedy bylo by, kdyby vás neohlušovala píseň *Even in the Quietest Moments* (*I v té nejtišší chvíli*).

Pak otevřete dveře a, panenka skákavá, jako byste nastoupili do vesmírné lodi Enterprise. Nedělám si legraci. Jsou tu nekonečné řady spínačů a tisíce blikajících zelených světýlek. Tisíce? Jo. Tisíce.

Jednou jsem byl v kokpitu airbusu, a ujišťuji vás, že tam bylo méně spínačů a světýlek než ve střevech mého 5+1. Jde z toho takový strach, že se bojíte čehokoli být jen dotknout, abyste se při opuštění místnosti neocitli v Chicagu.

Podle všeho to není nic neobvyklého. Mnoho moderních nemovitostí má takovéto pokoje plné jaderných pohonů, modemů a chráničů přepětí. Větráky, které to všechno musí chladit, by zvládly pohánět vojenské vznášedlo, a energie, která to udržuje v chodu, by dokázala osvítit celý Leeds. Přitom to nemá žádný účel, protože v reálném světě se v tom vůbec nikdo nevyzná.

Jak jsem tak seděl na podlaze bez topení, varné konvice, mrazáku, televize, internetu, osvětlení a naděje na změnu mé situace, osvítila mě hluboká myšlenka. Naše nekonečná touha po budoucnosti plné elektroniky nás vrátila zpátky do doby kamenné.

2. KVĚTNA, 2010

Dopravní strážníci impéria mi brání koupit podprsenku

Tak, když už máme všeobecné volby za sebou, můžeme se zaměřit na zásadní událost posledních několika dnů: můj švec zavřel krám. Lhal bych, kdybych tvrdil, že jsem jeho služeb někdy využil, ale byl jsem rád, že tu je. Ten geniální stařík v hnědém kabátu, co spravoval staré škrpály, mi připomínal dobu, kdy jsme nevyhazovali tenisky jen proto, že vyšly z módy, nebo proto, že oblíbený fotbalový tým podepsal sponzorskou smlouvu s Pumou. Kdo šetří, má za tři. Takhle se sice ta ševcovská dílna nejmenovala, ale mohla by.

Stejně tak zavřelo i květinářství. Netvrdím, že bych tam kdy nakupoval, už jen proto, že konkurenční podnik na hlavní třídě vede mnohem hezčí slečna. Ale byl jsem rád, že tu ten podnik je. Líbilo se mi žít ve městě, kde jsou dvě květinářství, ale dnes už to tak není.

Během posledních pár let zavřely i jiné podniky včetně obchodu s hi-fi audio technikou, prodejny s podprsenkami a s dětským oblečením a taky jedno lahůdkářství. Teď bych měl přiznat, že v tom lahůdkářství jsem byl. Jednou. Koupil jsem tam sýr, byl moc dobrý. Bohužel ne tak dobrý, abych tam pro něj zašel znovu, ale líbí se mi představa, že když si chci koupit poštovní známky, nechat si opravit boty nebo když podlehnu chuti na čedar, můžu prostě vyrazit a obstarat si to. Jenže teď nemůžu.

Samozřejmě že píšu o městečku Chipping Norton a možná vás napadne, že by tyhle informace mohly zajímat Chipping Norton Gazette. Ale takové noviny tu nemáme, a vsadím se, o co chcete, že to samé se děje i ve vašem městě. Že se z něj stala nudná, bezbarvá poušť realitek, poboček rychlého občerstvení a obchůdků s charitou.

Je mi jasné, že charitativní obchody jsou tu pro dobrou věc. Uvědomuju si to a přeju jim úspěšné parazitování na prostorách, které dříve patřily řeznictví, pekařství nebo svíčkárně. Skutečnost je taková, že je nesnáším.

Nikdy by mě ani nenapadlo koupit si viktoriánskou čajovou konvici. Nechci, aby mi takové konvice neustále někdo nabízel, sotva vyrazím do města. Protože když potřebujete koupit kousek sýra nebo

dupačky, viktoriánská čajová konvice je vám k ničemu. A neuvaříte si v ní ani čaj, protože obchody často nabízejí jen 3D vizualizaci viktoriánských konvic, a já nic takového nechci.

Kdyby ale šlo do tuhého, možná bych na hlavní třídě radši viděl obchůdek s charitou než bíle natřené výlohy, co vypadají jak vylámané zuby a připomínají bývalým majitelům jejich neúspěch. Nicméně moc si přeju, aby se tam vrátil švec. A obchod s podprsenkami a květinářství.

Ale nevrátí se žádný. Jsou navždy pryč. Znepokojuje mě to, protože když z městského centra zmizí nezávislí obchodníci, vytratí se i jeho duše. Ztratíte důvod tam chodit. Co pak? Proč by měli lidi žít jako sardinky namačkaní v konzervě, ve které není žádný olej?

Nerad bych jen brečel nad rozlitým mlékem, spíš mě zajímá, jak by se dal tento úpadek zastavit. Abychom uspěli, musíme zjistit, proč tolik obchodů náhle nadobro zavírá.

V některých případech za to samozřejmě může recese. Ale nad vchody některých obchodů stojí nápis, že tu jsou už od roku 1890. Takže ustály starší recese, války i epidemie záškrtu.

Vina se ve většině případů svaluje na supermarkety nebo obchodní centra za městem. Kdekdo vám řekne, že u Alberta seženete sýr levněji než od chlápka v zástěře v místních lahůdkách. To je pravda. Ale jestli chcete levný sýr, pak si ho udělejte sami. Potřebujete k tomu jen trochu mléka, syřidlo a macatou mlékačku.

Ne. Návštěvě supermarketu dáváme přednost před poflakováním se městem, které bylo založeno už za Alfréda Velikého, podle mě proto, že je to mnohem pohodlnější.

A domnívám se, že právě v tom spočívá řešení problému, kterým je úpadek měst. Realisticky vzato, proti rozmachu supermarketů nic nezmůžeme, ale můžeme si pomoci jinak. Stačí usnadnit nakupování v centru. A toho docílíme odstraněním strážníků, co rozdávají pokuty za parkování. Nebo úředníků vymáhajících pokuty. Dalo by se toto řešení nazvat jako ruské?

Ať už to je kdokoli, neříkám, že by je měli rozpustit v kyselině sírové, ale kdyby nebylo zbytí, budiž. Prostě musí pryč. Do jednoho.

Pokaždé, když u nás zajedu do centra, dostanu pokutu. Jen tak projíždím, náhle mě popadne touha koupit podprsenku, zaparkuju na naprosto vhodném místě, kde nikomu nepřekážím, skočím do obchodu, zjistím, že mají jen viktoriánské čajové konvice, vyjdu ven...

a bum. Dostali mě. Kdyby stejné úsilí věnovali chytání teroristů, už by nikdy nic nebouchlo.

V Oxfordu už rovnou počítám s tím, že mě dostanou, takže parkuju vždycky tam, kde potřebuju. Když jsem tam byl naposled, zaparkoval jsem v pruhu vyhrazeném pro autobusy a šel do kina. Pokuta byla stejná, jako kdybych se o něco snažil.

Jako by města nechtěla, aby v nich lidi zaparkovali a šli nakupovat. A taky že to některá nechtějí, a to je většinou vedou lidé, kteří se například drží dnes už zastaralé a nyní totálně zdiskreditované teorie o tom, že za globální oteplování může člověk. Ti by byli radši, aby místní zůstávali doma a šlehali se březovými metličkami. Ale i osvědčené městské obvody nadále zaměstnávají dopravní strážníky impéria. Což znamená, že zaměstnávají skupinu lidí, jejichž hlavní náplní práce je město zabít.

To se domnívají, že bychom celý rok parkovali uprostřed přechodu pro chodce, kdyby bylo rozhodnutí čistě na nás? Jestli to tak je, znamená to, že nám nevěří. A pokud nám nevěří, vztah mezi námi skončil a nastal čas na veřejné nepokoje.

Mrkněte se na oblázky, vstupné jen 5 liber

Jak každý z nás ví, na evropské aerolinky není posledních pár týdnů velké spolehnutí. Když k tomu připočteme úsporná opatření British Airways, mizerný kurs libry a ekonomiku v troskách, kdekdo si pomyslí, jestli letos stráví dovolenou jinde než v Británii.

Vskutku, minulý týden jsem byl v Cornwallu, a ačkoli je teprve půlka května, pláže se jen hemžily rodinkami, které se krčily za větrolamy a v naději na lepší předpověď počasí mžouraly přes kapuce pláštěnek k obzoru.

V tom spočívá problém dovolené na Britských ostrovech. Samozřejmě že míváme hezké počasí, ale je stejně nespolehlivé jako kamarád z mládí. Nikdy nevíte, kdy zazvoní u dveří a usměje se na vás jako sluníčko. A nezdrží se dlouho. Navštěvuje i jiná místa. Obvykle Francii nebo Karibik.

Pojďme se nad tím chvilku zamyslet. Letos se bude po Británii pohybovat víc dovolenkářů než obvykle. Povalovat se na pláži s knihou v ruce nebude možné, protože stejné severní větry, které k nám nedávno zanesly mrak popela, tlačí teploty dolů až na bod mrznutí dusíku. Takže tu máme tisíce znuděných lidí na prázdninách, s kapsami napěchovanými penězi, které ušetřili za letenky. Vycítil jsem obchodní příležitost.

V Cornwallu jsem si nemohl nevšimnout místního včelího muzea. Ano, je to tak. Včelí muzeum. Ale včely tam nebalancují s míčky na sosáku ani nežonglují miniaturními motorovými pilami. Prostě zaplatíte za možnost podívat se, jak pár včel poletuje kolem, tak jak to včely už dělávají. To muzeum je navíc jen pár kroků od trpasličí rezervace, kde se můžete procházet po zahradě někoho, kdo má mizerný vkus.

Takže vydělávat se dá na hmyzu i na zahradních dekoracích z plastu. Z nějakého záhadného důvodu však má britský znuděný dovolenkář ze všeho nejradši kameny. Když je kamení nakupené ve tvaru kostela nebo starého domku, ve kterém kdysi žila něčí manželka, už tahá prachy z portmonky. Ale to není jediný případ.

Popadané kamení je mezi armádou čumilů stále nesmírně populární. Jsou ochotní u nich strávit hodiny a utratit bůhví kolik za brožury,